

Αἱ παραθαλάσσιαι τῆς Ἀζωρικῆς πόλεις Βερδικάνσκη Μαριανούπολις καὶ Ταϊγάνιον, δὲν παρέχουσι τῷ περιηγητῇ ἀξιοσημειωτόν τι ὑπὸ ἱστορικὴν ἢ ἀρχαιολογικὴν ἐποψίν, διότι εἶναι πόλεις ἐμπορικαί, κατοικημέναι ὑπὸ ἐμπόρων μόνον. Διὸ παύουσιν ἐνταῦθα καὶ αἱ ὁδοιπορικαὶ μου σημειώσεις. Τοῦτο μόνον θέλω προσθέσει, ὅτι ἐν Ταϊγανίῳ, ἐνθα ἐπὶ δύο ἐβδομάδας, διέτριψα, ἐπεσκέσθην τὸν κοιτῶνα, ἐν ᾧ ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας Ἀλέξανδρος ὁ Α΄. παρέδωκε τὴν 4 Δεκεμβρίου τοῦ 1825 τὴν ἀγνὴν αὐτοῦ ψυχὴν εἰς τὸν πλάστην.

Ὁ κοιτῶν οὗτος διατηρεῖται μέχρι τῆς σήμερον εἰς τὴν εὐρίσκετο κατάστασιν ἐν καιρῷ τῆς διαμονῆς τοῦ αὐτοκράτορος, καὶ ἀπαξ τοῦ ἔτους, κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου του, τελεῖται ἐν αὐτῷ μνημόσυνον. Εἰς ἀνάμνησιν τοῦ λκοποθήτου τούτου ἡγεμόνος ἀνήγειρεν ἡ πόλις τοῦ Ταϊγανίου ἐπὶ μιᾶς τῶν πλατειῶν χάλκινον ἀνδριάντα, τοῦ ὁποίου ἡ ἐκ μέλανος μαρμάρου βάσις φέρει τὴν ῥωσσικοῦς γράμμασι γεγραμμένην σύντομον μὲν ἀλλὰ συγκινητικωτάτην ἐπιγραφὴν « Ἀλεξάνδρῳ τῷ πρώτῳ. »

I. II.

ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΛΕΞΗΜΑΤΑ.

(Τέλος. Ἴδε φυλ. 304.)

41.

Ἀνάμεσα τρεῖς θάλασσαις κύργος θεμελιωμένος
βολιμοσκεπασμένος.
Καὶ ἔς τὰ παραθυράκια του καθόνταν τρεῖς κυράδες
ὅαν νά ἦσαν συνοφάδες
Ἡ μιὰ ξωμπλιάζει τὸν ἀητὸ, ἡ ἄλλη τὸν παρῖτη
Παρασκευὴ καὶ Τρίτη.
Κ' ἡ τρίτη ἡ καλῆτερη τὸν ἥλιον συνοριάζει
καὶ τὰ φλιωριὰ γυριάζει.
Τὰ γύριασ' ἐξεγύρισσε, ἐνῷ γυριὰ τὰ φτιάχνει
καὶ ἔς τὸ λαιμὸ τὰ βάνει.
Τὰ πέντε βάνει ἔς τὸ λαιμὸ, τὰ τέσσαρα ἔς τὰ χέρια.
μ' ἐσφάζαν τὰ μαχαίρια.
Τότ' ἔδωκε ἥλιέ μου ἡ νὰ βγῶ γιὰ λάμψε ἡ νὰ λάμψω
πολλὰς καρδιαῖς νὰ κάψω.
Ἐσὺ κ' ἂν ἔδωγες ἥλιέ μου θὰ κάψεις χορταράκια
τοῦ Μάϊ τὰ λουλουδάκια
Κ' ἐγὼ ἂν ἔδωγα ἥλιε μου θὰ κάψω παλληκάρια
ψηλὰ σὰν τὰ λεοντάρια.

42.

Μάνα μὲ κόρη ποῦ ὅα γὰρ ἔς τὴν πλάκα καὶ λευκαίνει
Ἐχ' ἀσημένιο κόπανο, καὶ πλάκα μαρμαρένια.
Μάνα νὰ τὴν ἐφίληγα κ' ἔδωκα τ' ἀλογό μου.
Τὸ ἀλογό μ' ἔχει ἐκαστὸ κ' ἡ σέλα πεντακόσια
Κ' ἂν δὲν μὲ σώσουν τὰ ῥημα πουλιῶ τὴ φέρμελή μου
Μοῦ τὴν ἐξετιμώσανε πένηντα κολονάτα.

43.

Μαρίτσα ἐτραγοῦδαε σὲ τρίχινο γεφύρι.
Καὶ τὸ γεφύρι ἐρράγγισε καὶ τὸ ποτάμ' ἐστάθη,
Καὶ τὸ στοιχειὸ τοῦ ποταμοῦ πέρα μεριά περνάει.
Ἀλλάξε ἡ Μάρω τὸν ἡγῶ καὶ εἶπε κ' ἄλλο τραγοῦδι.
Πῶς τὸν ἀλλάξω τὸν ἡγῶ νὰ εἶπω κ' ἄλλο τραγοῦδι
Ἦ' ἄνδρας μου εἶνε βαρεῖά ἀρρώστος βαρεῖά γιὰ νὰ πεθάνῃ.
Μ' ἐγύριψε λαγὺς τορὶ κ' ἀπ' ἄγριον γίδι γάλα.
Ὅσο ν' ἀνέβω ἔς τοὺς κορφοῦς, νὰ κατεβῶ ἔς τοὺς κάμπους
Νὰ φτιάσω στρογγυὰ τῶν λαγῶν, ν' ἀρμέξω τ' ἄγριον γίδι
Ἀρρώστησε ξαρρώστησε κ' ἄλλην γυναῖκα πήρε,
Πήρε τὴν πλάκα πενθερά τὴν μαύρη γῆ γυναῖκα
Κ' ἀφτοῦ ν' τὰ λιανολίθαρα γυναικοεξαδέλφια.

44.

Ὅσον πλατὸ ἔχει ἡ θάλασσα κ' ὁ οὐρανὸς τοῦ ψήλου
Τόσον πανὶ ἐδιαζότανε μιὰ κόρη ἔς τὰ μαλλιά της
νὰ ἴμουν ἔς τὴν τραχηλιά της.
Τοῦ ῥήγα γυιὸς ἐπέρναε τοῦ ῥήγα γυιὸς περνάει
τὴν γλυκοχαίρετάει.
— Ὡς πότε ἡ κόρη διαζεσαι, ὡς πότε καλαμιζεσαι
κ' ἐμένα δαιμονίζεσαι;
— Σ' ἔχω γραμμένον ἔς τὸ πανὶ καὶ ἔς τὸ ξυλόχτηνόν μου
καρδί ἔς τὸ πρόσωπόν μου.
Σ' τὴν ἄκρη τῆς σαῖτας μου σ' ἔχω ζωγραφισμένο
κορμί κυταρισμένο.
— Νὰ σοῦ κοποῦν πολλὰς κλωναῖς νὰ κάθισαι νὰ δένῃς
Νὰ μπεξερῖσες δένοντα, νὰ βγῇς στὸ παραθύρι,
ποῦ νὰ σὲ φάῃ τὸ φίδι!

45.

Σ' τοῦ Νάσα τ' ἄργαλα λαλοῦν ἔς τοῦ Νάσα τὰ παιγνίδια
Ὁ Κωνσταντῆς πανδρεύεται παίρνει παπαροπούλα.
Πρώτη βραδυὰ ποῦ πλάγιασε τὴν βρίσκει φιλημένη.
Κόρη μου ποῖός σέ φίλησε ὅπου εἶσαι φιλημένη;
Ὅντ' ἡμουνα ἐνῷ χρόνων κ' ἐπάτησα ἔς τοὺς δέκα
Επῆγα ἔς τὸν πλεματικὸ νὰ μὲ ξεμολογήσῃ
καὶ νὰ μὲ διδαχίσῃ
Κ' ἔσκυψε καὶ μὲ φίλησε καὶ εἶμαι φιλημένη.

46.

Κάτω ἔς τὸ γιαλὸ κάτω ἔς τὸ περιγιάλι
Κόρην ἀγαπῶ ξανθὴ καὶ μαυρομάτα.
Δώδεκα χρόνων κ' ὁ ἥλιος δὲν τὴν βλέπει.
Πάει ἡ μάνα της, δόλια ἀκριδὴ τὴν ἔχει
Μόσχῳ τῆς μιλάει, Κανέλλα τῆς φωνάζει,
Κανέλλοριζα καὶ τ' ἄνθη τῆς κανέλλας.
Τί ἐκιτρίνησε κ' εἶται μαραζομένη;
Μὴν ἀρρώστησες, μὴν ἐκρυφοθερμάνῃς;
Μὰ οὐδ' ἀρρώστησα μὰ οὐδ' ἐκρυφοθερμάνῃς.
Ψὲς τὸ δειλινὸ κ' ἔψες τὸ βράδυ βράδυ
Πῆγα γιὰ νερό πήγα γιὰ τὸ βαρέλι
Κ' ἤῤα ἕνα παιδί ὅαν νὰ ἦταν ξάδελφός μου
Καὶ μὲ φίλησε ἔς τὰ μάτια καὶ ἔς τὰ φρύδια.
Καὶ ἔς τὸ μάγουλο ποῦ εἶχε τὸ κοκκινάδι
Κ' ἐκιτρίνισα κ' εἶμαι μαραζομένη.

47.

Τὰ πέλαγα καὶ τὰ νησιὰ οὔλα θαρμένα τὰ ἔχω
Καὶ δὲν ἡμπόρεσα νὰ ἔβρω ἕνα γλυκὸ λεμονί,
Γιὰ νὰ τὸ στύψω νὰ τὸ πιῶ νὰ μὲ διαδοῦν οἱ πόνοι.
Τοὺς πόνοὺς πῶχῳ ἔς τὴν καρδιά κανεῖς νὰ μὴ τοὺς λάβῃ
Παρά ἡ Χαίτω μοναχὰ ἐκείνη νὰ τοὺς λάβῃ.

48.

Σάρωνα χήρα σάρωνα, σάρωνα τὴν αὐλή σου
Σάρωνα καὶ τὴν πόρτα σου τὴ θέλω νὰ περάσω.
Τὴν θυγατέρα σ' ἀγαπῶ γυναῖκα νὰ τὴν πάρω.
Ἐμένα ἡ θυγατέρα μου εἶν' ἥλιος καὶ φεγγάρι
Κ' ἂν τὴν ἴδῃς κακόμοιρε γίνεσαι δαιμονιάρης.
Καὶ δαιμονιάρης κ' ἂν γενῶ, καὶ τὰ βουνά κ' ἂν πάρω,
χήρα, θὰ σοῦ τὴν πάρω.

49.

Μὰ οὐδὲ 'ς τὴν Πόλι ἀγάπησα μὰ οὐδὲ 'ς τὴ Σαλονίκη
Παρά 'ς τὴ δόλια τὴν φραγκιά μιᾶς χήρας θυγατέρα,
Ποῦ εἶχε τ' ἀχρεῖλι κόκκινο μὲ τὸ βερζὶ γραμμένο.
Μὲ τὸ μανδύλι τὸ σουρε κ' ἔθαψε τὸ μανδύλι,
Σ' ἐπὶ τὰ ποτάμια τὸ πλυνε· καὶ τὰ ἐπὶ τὰ ἔδαφον,
Ἐθαψ' ἡ ἄκρη τοῦ 'γιαλοῦ κ' ἡ ἄκρη τοῦ πελάγου.
Κατέβη ἀετός νὰ πιῇ νερό κ' ἔθαψαν τὰ πτερά του.
Ἐθαψ' ὁ ἥλιος ὁ μισός καὶ τὸ φεγγάρι ἀκέρη.
Ἐθαψαν τρία κάτεργα μὲ τοὺς κατεργαρέους.

50.

Ποῦ πῆς πουλὶ πουλάκι μου ποῦ πῆς πουλὶ νὰ μείνης
κ' ἔμένα ποῦ μ' ἀφίνης;
Πάγω 'ς τὰ ὄρη 'ς τὰ βουνά, ποῦ εἶνε καὶ τ' ἄλλα τὰ πουλιά.
Θὰ φτιάσω τὴν φωλίτσα μου 'ς τοῦ τζελεπὴ τὸ φέσι
ποῦ τρέμει γιὰ νὰ πέσῃ.
Σάξοντας πούστας τὰ μαλλιά θὰ μοῦ τὴνέ χαλάῃ
καὶ μὲ χασομεράει.
Θὰ φτιάσω τὴν φωλίτσα μου — Σὲ πέρνω μικρουλίτσα μου
Σ' τοῦ πηγαδιοῦ τὸ χεῖλο — Σὲ πέρνω δὲν σ' ἀφίνω.
Πάν τὰ κορίτσια γιὰ νερό — δὲν βγαίνει· ἔξω νὰ σὲ ἴδῶ;
Καὶ μοῦ τὴνέ χαλᾶνε — καὶ μὲ χασομεράνε.

51.

Πόταμε σύντας γεμίξης, καὶ βαρῆς καὶ κοματίζης,
Πάρε με 'ς τὰ κύματά σου, 'ς τὰ κλωθογυρίσματά σου
Νὰ μὲ πῆς τὴν δύοσι δύοσι, σὲ μιὰ κρυσταλλένια βρύσι
Πῶρχονται ἢ ξανθαὶ καὶ πλένουν, μαυρομμάτιας καὶ
λευκαίνουν,
Μάρθε μιὰ, μάρθε κ' ἡ ἄλλη, μ' ἄρθε ἐνοῦ φτωχοῦ κοράσι
ἔιχε τοῦ ἡλιοῦ τὴν λάμψη καὶ τοῦ φεγγαριοῦ τὴν βᾶψι.
— Μωρή ἐσύ φτωχὴ κοράσι, ποῦ τὴν ἡῦρες τόση λάμψη;
— Εἶχα μπάριμπα κ' ἦτον κλέφτης ἀδελφόν κ' ἦτον κουρσέφτης.

52.

Λυγούλ' αὐγούλα σκόνεμαί σε περιβόλι μπαίνω
Νὰ κόψω τὸν βασιλικὸ καὶ τὸ μακεδονίσι.
Νὰ κόψω κ' ἓνα ληρόφυλλο νὰ κρῶ τὸν ταμπουράν μου.
— Κατακαυμένη τάμπουρα γιὰ δὲν βαρῆς γεμάτα;
— Γιὰ βάλ τὰ τέλια θανατὰ καὶ βάρει με γεμάτα
ξανθὴ καὶ μαυρομμάτια.
Κ' ἂν δὲν 'ς τὴν φέρω τὴν ξανθὴ κάμε τριὰ κομμάτια.

53.

Τὸ μανδουλάκι ποῦ κεντῆς ἔμένα νὰ τὸ στείλῃς.
Νὰ μὴ τὸ στείλῃς μοναχὸ παρὰ μὲ τὴν ἀγάπη.
Κ' ἐκείνη τὸ παρήκουσε καὶ μοναχὸ τὸ στέλλει,
Σ' τὰ γόνατα τὸ κράτα καὶ τὸ συχνωρωτάει.
Γιὰ πῆς μου μανδουλάκι μου πῶς μ' ἀγαπᾷ ἡ κυρά σου;
Ὅταν σὲ συλλογίζεται δταν σὲ βάνει ὁ νοῦς της
Σὰν θάλασσα βουρλίζεται σὰν κύμα δέρν' ὁ νοῦς της
Σὰν τὸ ψαράκι 'ς τὸ γιαλὸ, τ' ἀρνὶ 'ς τὸ μακελλάρη.

54.

Δὲν μπορῶ μάνη, δὲν μπορῶ ἀπὸ τὸ μεσημέρι.
Κᾶν θ' ἀρρώστησω μάνη μου, κᾶν τακτικὸς θὰ πάρω
Κᾶν θὰ φορέσω τὰ στενά νὰ παίξω τὸ ρεσιτίσιο.
Σώπα, Χρῆστο μου, μὴν τὸ λές καὶ μὴ τὸ κουθεντιάξεις
Γιατὶ ἔχω ἐχθροὺς καὶ χαίρονται καὶ φίλους καὶ λυποῦνται.
Ποιά μάνη ἔχει ἓνα παιδί καὶ τακτικὸς νὰ πάῃ;
Περικαλῶ σε, κύριε μου, παῦσε τὴν κατοικιά σου.
Πάρε τὴν πάχνη ὅχ τὰ βουνά, τὴν καταχνιά ὅχ τοὺς κάμπους.
Γιὰ ν' ἀγναντεύσω, γιὰ νὰ ἴδῶ τὸν κάμπου τῆς Μεθώνης.
Πῶς κάνουν τὴν ζευγολατιὰ, τοῦ κάμπου οἱ ζευγολάτες,
Ποῦ κάνει ὁ Χρῆστος μοναχὸς μὲ τὸ γοργὸ ζευγάρι.
Μὰ εἶχε τὰ βόιδα ἀπὸ στοιχειά, τ' ἀλέτρια σιδερένια
Κ' ὀλόσπερνα κ' ὀλόκανε κ' ὀλόγραμμάτα στέλλει.
« Ἀνάθεμά του τὸν παπᾶ μὲ τὰ μορφα κοράσια
Ὅπου τὰ στέλλει γιὰ νερό κ' ἔρχονται φιλημένα. »

55.

Μιὰ κύρη ἐκοιμότανε 'ς τ' ἀνδρός της ταῖς ἀγκάλας
Κ' ὕπνος δὲν τῆς ἐπάγαινε κ' ὕπνος δὲν τῆς παγαίνει.
Ὅλο τ' ἀνδρός της ἔλεγε κ' ὅλο τ' ἀνδρός της λέγει.
Βαρειὰ κοιμᾶσαι Κωνσταντὴ 'ς ταῖς ἐδικαῖς μ' ἀγκάλας
Ποῦ ἡ συντροφιά σου ἐμίσεψε καὶ πάει καὶ τὸ βράδυ.
Πολὺ μὲ βιάζεις λιγερή, πολὺ μὲ βιάζεις κόρη.
Θαῤῥῶ καὶ ἄλλον ἀγαπᾷς κ' ἄλλον ἄνδρα θὰ πέρεις.
Ἀνίσως κ' ἄλλον ἀγαπῶ κ' ἄλλον ἄνδρα ἀπὸ σένα
Σπαθὶ βραστῆς στὴ μέση σου κόψε μου τὸ κεφάλι,
Νὰ ματωθοῦν τὰ ροῦχα μου κ' ἐσένα τὸ σπαθὶ σου.
Κ' ἐπίστευσε 'ς τοὺς ἔρκους της κ' ἐκίνησε νὰ πάῃ
Σ' ἀφίνω γιὰ μὴρ λιγερή κ' ἐμπιστευμένη ἀγάπη.
Σοῦ δίνω χτένι καὶ γυαλὶ κύρη νὰ μὲ θυμᾶσαι
τὸ χτένι νὰ χτενίζεσαι καὶ τὸ γυαλὶ νὰ βλέπης.
Μεσοστρατῆς μεσοδρομῆς 'ς τὴ μέση τοῦ πελάγου
Τότες τὸ συλλογίστηκε, τότε τὸ βάνει ὁ νοῦς του
Ποῦ εἶν' τὸ καλαμάρι του ποῦ εἶν' τὸ χαϊμαλί του.
Καὶ πίσω ξαναγύρισε, γύρισε νὰ τὰ πάρῃ.
Βρίσκει ταῖς πόρταις σφαιλισταῖς καὶ σφικταμπαραωμέναις,
Ῥωτάει ταῖς γειτόνισσαις καὶ ταῖς γειτονοπούλαις
Ἄθὲ καὶ τί νὰ γείνηκε ἡ ἐδική μ' ἀγάπη
Π' οὐδὲ 'ς τὴν πόρτα φαίνεται μὰ οὐδὲ 'ς τὸ παραθύρι.
Μὰ οὐδὲ 'ς τὴ βρύσι γιὰ νερό νὰ φέρῃ τὸ βαρέλι;
Θαῤῥῶ τι μέσα κάθεται καὶ μᾶλλον ἄνδρα παίζει.
Κλοτσᾷ βαρεὶ τὴν πόρτα του σχίζει κ' ἐμβαίνει μέσα
Καὶ τὸ σπαθὶ του τράδῃζε τῆς κόβει τὸ κεφάλι.

56.

Καλότυχά εἶναι τὰ βουνά καλότυχοι κ' οἱ κάμπου
Καλότυχη κ' ἡ Ἀρετὴ ποῦ τὴν παντρολογᾷ.
Ὅπου εἶχε τοὺς ἐννιά ἀδελφοὺς, τὰ δεκαοχτὼ ξαδέλφια.
Συμπεθεριά τῆς φέρνουνε τὴ μὲ μέρχ' τὴν ἄλλη
Κ' ἓνα καλὸ συμπεθεριὸ πολὺ μακρὸν 'ς τὰ ξένα.
Κανεὶς δὲν ἀπεκρίθηκε ἀπὸ τοὺς ἐδικούς της
Παρά ὁ Κώστας μοναχὰ ἐκεῖνος ἀπεκρίθη.
Μανοῦλα νὰ τὴν δώσωμεν τὴν Ἀρετὴ 'ς τὰ ξένα
Ποῦ εἶμαι κ' ἐγὼ πραγματευτῆς, ποῦ εἶμαι μπεξεριάνης
Γιὰ νὰ περνῶ νὰ τρῶ ψωμί νὰ τόχω κ' ἀποκαύμπι.
Κώστα ἂν μ' εὖρη θάνατος ποῖος πάει νὰ τὴν φέρῃ;
Τὸ καλοκαίρι δύο βολαῖς καὶ τὸν χειμῶνα πέντε;
Μανοῦλ' ἂν σ' εὖρη θάνατος ἐγὼ πᾶ καὶ τὴν φέρνω,
Τὸ καλοκαίρι δύο βολαῖς καὶ τὸν χειμῶνα πέντε.
Ἦλθαν τὰ χρόνια δύστηχα κ' οἱ μῆνες ποντισμένοι
Πεθάναν καὶ οἱ ἐννιά ἀδελφοὶ τὰ δεκαοχτὼ ξαδέλφια.

